



**KAFFE OG KROKAN, KANSKJE?** Rosa Zizzi og Dario de Simone er som regel å finne smilende bak isdisken i Parad Is på Papirbredden. Målet er å utvide virksomheten til flere is- og kaffebarer med tiden.

# Yes, we can!

Drammen har blitt et trekkplaster for fargerike folk med en gründer i magen. Vi har besøkt **Dario de Simone** - og to andre suksesshistorier.

**DRAMMEN:** - Is har jo lange tradisjoner i Drammen, så hvilket sted kunne vel passe bedre, smiler Dario.

Det satses på flerkulturelle gründerne i Drammen for tiden. Byen er blitt en attraktiv arena for å realisere drømmer.

Vi har besøkt tre suksesshistorier.

**GODBITER.** Sammen med kjæresten Rosa Zizzi serverer italienskfødte Dario smakfulle herligheter fra sin is-bar et steinkast fra Papirbredden. Han frister med kvalitetskaffe også.

Darios drøm, Parad Is, åpnet glassdørene i april i år, og har allerede vokst. I august åpnet Rosa og Dario en filial i Tønsberg.

En grunn til at Dario og mange andre etablerere lander i Drammen, er Zahra Moini og hennes kolleger ved Norsk senter for flerkulturell verdiskapning.

**BUSINESS I BLODET.** Zahras senter holder hus i syvende etasje på Pa-

pirbredden og dekker fem fylker rundt Oslofjorden.

- Norge har mye å tjene på å bruke sine flerkulturelle ressurser, sier Zahra Moini.

- Mange av dem har business i blodet. De bærer med seg en etablererkultur. Mange ønsker sterkt å skape noe eget, og å lykkes med det, gjør dem stolte.

Siden starten for fire år siden har 72 personer med utspring i senteret etablert egne bedrifter. 325 personer har søkt råd, men på langt nær alle ender med å realisere drømmen om å bli sin egen sjef.

**ZAHRAS SUPPORT.** Dario de Simone er absolutt stolt. Han har lang erfaring fra is- og kaffebransjen i Oslo, men solgte Dolce Vita-aksjene sine for å skaffe startkapital til drømmen, Parad Is.

- Jeg brukte litt tid på å undersøke markedet og lære, sier Dario, som

”

*Ryktet vil ha det til at byen er svært interessant for etablerere og at det er bra å starte opp her.*

**ZAHRA MOINI**



FOTO: NILS J. MAUDAL

fikk drahjelp fra Norsk senter for flerkulturell verdiskapning.

-Viktig og nyttig hjelp, konkluderer han.

Nå bugner isdisken i Parad Is av kreative hjemmelagde smaksbomber, og det går allerede rosende rykter på byen om Darios gode kaffe. Etableringen i Drammen har så langt vært en suksess, mener innehaveren.

**DRA TIL DRAMMEN.** Mange av bedriftene som har sprunget ut fra senteret på Papirbredden er ganske ferske. Om de vil lykkes eller ei, er ennå vanskelig å slå fast.

-Men jungeltelegrafene jobber for Drammen for tiden, sier Zahra Moini. -Ryktet vil ha det til at byen er svært interessant for etablerere og at det er bra å starte opp her.

Blant bedriftene som er i gang er teknologibedrifter, kafeer og butikker, servicebedrifter, biologirådgivning, transport og gjenvinning.

Dario de Simone mener at Norsk

senter for flerkulturell verdiskapning har en svært viktig oppgave. Kanskje først og fremst med å veilede etablerere i jungelen av lover og regler, samt å hjelpe til med å skaffe kontakter og nettverk.

**EN ANNENTONE.** Selv befinner Dario og Rosa seg fortsatt i oppstartfasen, mener de. Men de angir ikke Parad Is lover bra, og de legger forsiktede planer for fremtiden.

Drømmen nå er å utvide antallet is- og kaffebarer.

-Tre enheter om tre år. Seks om seks år, håper Dario, som selv har flyttet fra Oslo til Drammen og som er svært tilfreds med sine nye bys barn.

-Bare 40 minutter fra Oslo er folk helt annerledes! smiler han.

-Varmere, hyggeligere og nærmere.

**ET STORT SPRANG.** Å starte en egen bedrift i Norge er ekstra utfor-

drende for flerkulturelle. Å realisere drømmen er et stort sprang.

-Mange mangler det nettverket etnisk norske ofte har. Kapital kan også være et hinder, sier Zahra Moini, som ikke har en eneste krone å bidra med.

-Vi kan bare hjelpe med råd og veiledning. Vi er veivisere i jungelen av lover og regler.

Arbeids- og forskningsinstituttet (AFI) har evaluert sentrets virksomhet og konkluderer med at det både er nyttig og viktig. AFI anbefaler derfor nå at også andre deler av landet får nytte godt av kompetansen.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet vurderer derfor en utvidelse, eventuelt et landsdekkende senter.

Også mange andre land viser interesse for måten sentret jobber på.

-Vi har ofte besøk fra utlandet, av folk som vil se, høre og lære, sier Zahra Moini.



**LOOK TO DRAMMEN.** Norsk senter for flerkulturell verdiskapning har hovedbase i Drammen og er ledet av Zahra Moini. Hun registrerer at Drammen selles opp som en attraktiv og spennende etableringsby.

FOTO: GRO ELLINGSGÅRD

## HAR DU EN DRØM?

**NORSK SENTER** for flerkulturell verdiskapning er et etablerersenter for flerkulturelle som har lyst til å starte for seg selv.

**SENTERET** tilbyr skreddersydd veiledning, kurs og individuell coaching, og har et stort nettverk av samarbeidspartnere og andre gründere som er nyttig for folk i etableringsfasen.

**SENTERET**, som dekker fylkene Buskerud, Akershus, Østfold, Vestfold og Telemark, ble grunnlagt på offentlig initiativ for snart fire år siden og holder til på Papirbredden i Drammen.

**BLANT TINGENE** man kan få hjelp til er å få vurdert sin egen idé og se helhetlig på situasjonen; er man klar for å starte for seg selv?

**MAN KAN** også få hjelp til å bygge opp kompetanse og planlegge egen bedrift.

Det er også viktig for mange å kunne være en del av senterets nettverk, for å knytte kontakter, finne samarbeidspartnere eller få faglig påfyll.

**LES MER** på [www.flerkulturell.no](http://www.flerkulturell.no) eller ta kontakt på telefon 32 83 27 60 eller e-post [flerkulturell@drammensregionen.no](mailto:flerkulturell@drammensregionen.no)

## FORSKNING I DRAMMEN

**HØGSKOLEN** i Buskerud (HiBu) har startet ny forskning på flerkulturellt entreprenørskap.

**TIDLIGERE FORSKNING** viser at sosiale nettverk har stor betydning i etableringsfasen.

**FORSKERNE** Lars Petter Soltvedt og Arnt Farbu ved HiBu tar utgangspunkt i at forholdet mellom norske organisasjoner og innvandrere er relativt svakt utviklet, både på arbeidsgiver- og arbeidstakersiden.

**EN UNDERSØKELSE** fra Eurostat viser at Norge ligger under snittet i EU i innovasjonsevne. Også når det gjelder entreprenørskap og etablering av nye bedrifter kommer Norge dårlig ut, sammenlignet med andre OECD-land. Dette gjelder særlig for innvandrere.

**HIBU-FORSKERNE** ønsker å undersøke både vestlige og ikke-vestlige innvandreres nettverksbygging i etableringsfasen.

**- NYE INNVANDREDBEDRIFTER** bør veiledes og stimuleres til å bryte ut av sine etniske enklaver, og markedsorientere seg til markedet i sin helhet, skrev de to forskerne i en kronikk nylig.



**KEBABKARER.** Gründerne Bilala Abubakarov og Ømer Bayazit (foran) sammen med medarbeider Aydin Ismailov (t.h. i midten) og Ramazan Kilic, som lærer bort sine kunnskaper.

FOTO: LISA SELIN

# Markedet lå åpent

**Best Food AS** er en gammel tyrkisk gründeridé som endelig har sett dagens lys i Norge.

**DRAMMEN:** - Ingen konkurranse, egentlig. Det fantes ingen norske leverandører av dønerkebab. Så det var dags for å starte nå, sier etablererne Bilala Abubakarov og Ømer Bayazit.

De har startet bedriften Best Food AS, lokalisert til Havnegata i Drammen. Foreløpig produserer bedriften drøyt ett tonn pr. uke, men de to likeverdige partnerne har vokseplaner.

- Det fins et marked for minst 15 tonn dønerkjøtt i måneden, tror Bilala Abubakarov.

**ALLE GODE TING.** Tyrkiskfødte Ømer er svensk statsborger og har bodd i Stockholm siden 1974. Han har drevet mange forskjellige virksomheter, fra bilverksted til bakeri. Tanken om en norsk produksjonsbedrift for den tyrkiske spesialiteten døner (kebabkjøtt som stekes på roterende spidd) ble født allerede for elleve år siden.

- Men det passet ikke den gangen. Jeg tok ideen opp igjen for fem år siden, men da den på is da også. Nå lå forholdene bedre til rette, sier Ømer.

Sammen med tsjetsjenske Bilala satset

han penger fra egen lomme og fikk etablerråd fra Norsk senter for flerkulturell verdiskapning i Drammen.

På sikt skal Best Food også starte produksjon av russiske spekepølser og flere tyrkiske spesialiteter.

- Ingen i Skandinavia produserer sånt, og etterspørselen er stor, mener Bilala.

**DERFOR DRAMMEN.** De to gründerne hadde ideen, men ingen fastspikrede løsninger da de henvendte seg til Norsk senter for flerkulturell verdiskapning.

- Alt starter fra drømmer, smiler Ømer, som er den av de to som har etablerer erfaring fra tidligere. Dessuten er han en handyman.

- Jeg sparer masse penger på å ha Ømer her, sier Bilala.

- Han kan alt!

De to så store muligheter i Norge, av flere grunner. Ingen drev med det samme, og landet ligger litt i utkanten av Europa, som de sier.

- I det flerkulturelle Norge er det mange som vil ha matvarer fra sine hjemland. Dessuten er etniske nordmenn flinke til å

”

**Det fins et marked for minst 15 tonn dønerkjøtt i måneden.**

**BILALA ABUBAKAROV**

smake. De er interesserte og nysgjerrige, sier Bilala.

At Best Food havnet i Havnegata i Drammen er heller ikke tilfeldig: Drammen er en flerkulturell by. Det betyr flere kunder. Byen ligger dessuten svært sentralt.

- Det er bare å se på kartet, det, sier Bilala.

- Her passerer tog og buss, og det er ikke langt til flyplassen. Drammen er dessuten en by i vekst. Perfekt!

**DAGEN LANG.** Den som starter for seg selv kan ikke ligge på latsiden. De tre barna til Bilala, som har flyttet med hele familien til Drammen, ser ikke faren sin så veldig mye akkurat nå.

Ømer har fortsatt familien boende i Stockholm og er bare hjemme hver annen helg. Ellers jobber han sjelden mindre enn 15 timer i døgnet.

- En egen bedrift er et mål i livet. Det ville kanskje vært enklere å være ansatt et sted, men jeg ønsker å oppnå noe mer, sier Bilala.

Han stoler 100 prosent på denne forretningsideen. Derfor har han satset egne penger på prosjektet.

Men Innovasjon Norge var ikke like sikre. De hadde innvendinger og sa først nei til å bidra med økonomisk støtte. Men etter at de to gründerne fikk råd og veiledning fra Norsk senter for flerkulturell verdiskapning, har Innovasjon Norge bidratt med 200.000 kroner.

# Gikk etter drømmen

## HER ER LITT Å LÆRE

**ETABLERING** av egen virksomhet er noe de færreste gjør mange ganger. Derfor er det lurt å bygge på andres kunnskap og erfaringer.

**SJEKK** for eksempel VitAlt, som er nettsider om elektroniske kilder og hjelpemidler.

**NARVIKTELEFONENE** svarer på spørsmål og tilbyr gratis en Etablerer-pakke.

**SKATTEETATEN** har en enkel og praktisk brosjyre om kontorarbeid og regnskapsføring. Du finner den på nettet.

**ETABLERER-ABC'N** «First Business» fra Royaltix er en slags «kartbok i næringslivets jungel». Fins på nett, eller i banken, hos kommunen eller hos regnskapsførere og advokater.

**OTTO RISANGER** har gitt ut en serie med Driv Bedre-bøker på nett, med tips for etablerere og småbedrifter om emner som valg av selskapsform, skatt og avgifter, bilhold, reise, hjemmekontor etc.

**BEDRIFTS-ABC'N** fra Adekvat Info AS inneholder det meste om å etablere og drive eget firma. Den kommer både i bokform og på CD.



ØRE FOR SPRÅK. Renata Dubauskiene driver eget språkbyrå, og trives med det.

FOTO: SVEN-ERIK RØED

**Renata Dubauskiene** fra Litauen var bare tenåring da hun bestemte seg for å bli oversetter. Hun fulgte drømmen og ga den næring.

**LIER:** Og nå driver Renata sitt eget språkbyrå i Lier.

**VÅRT SPRÅK.** På et knøttlite kontor på Lierstranda ønsker Renata Dubauskiene sine kunder og forretningsforbindelser varmt velkommen.

Duften av nykøkt kaffe river i nesen, og på det lille gule bordet frister havrekjeks med ost og syltetøy. Ingenting er overlatt til tilfeldighetene, nei, på kontoret til Lingua Nostra - oversatt fra latin: vårt språk.

- Et naturlig navn, synes språkgründeren, som for mange år siden første gang satte sine bein i Norge for å gå på lærerskole i Kristiansand.

Unge Renata hadde hørt litt om Norge; om Grieg og Munch og fjordene. Dessuten var hun oppslukt av Bondefortellinger.

- Det var sånn jeg trodde Norge var, ler Renata.

Etter å ha jobbet i mange år ved Litauens ambassade i Oslo, har hun lært en annen lekse!

**ØRE FOR DET.** Renata Dubauskiene kommer fra en familie med mange bokormer. Hun har både øre og tunge for språk.

”

*Om ti-tolv år har jeg kanskje noen ansatte.*

RENATA DUBAUSKIENE

- Jeg brenner for språk, sier Renata entusiastisk.

Siden i fjor har hun drevet sitt eget firma. Hun har oversatt og tolket i mange år allerede, men nå er kompetansen satt i system. Også Renata fikk bistand fra Norsk senter for flerkulturell verdiskapning.

- Jeg gikk på gründerkurs. Det var nyttig, spesielt i forhold til økonomi, lover og re-

gler, skatt og sønn, sier Renata. I 2008 registrerte hun firmaet.

**NETTVERK.** Lingua Nostras kunder kommer både fra det offentlige og det private. Hun tolker for stat og kommune, og for rettsvesenet. Også mange bedrifter som ønsker å etablere seg i Baltikum ønsker hjelp med språket.

Men ennå må Renata jobbe litt som språklærer ved siden av.

- Jeg ser langt fram, sier Renata.

- Om ti-tolv år har jeg kanskje noen ansatte, eller vi er flere språkbedrifter som har slått oss sammen. Vi står sterkere sammen, mener hun. ●

TEKST: GRO ELLINGSGARD  
gro.ellingsgard@dl.no